

—El que jo no sabia és que a Santa Cristina l'havien mort d'un tret.

—Però, senyoreta, si en aquell temps encara no s'havien inventat les armes de foc!

—Doncs, miri, ben clar ho diuen els goigs: «Màrtir de Tiro. Cristinal».

Els guies alpins

Es aquesta l'estació especialment propícia per a les grans ascensions alpinas. Turistes d'arreu del món, dintre dels mesos de juliol i agost fan cap a les viles suïsses consagrades com punt de partida per a les excursions als Alps, i centre de contractació dels guies, la cooperació dels quals és del tot indispensable per a quants vulguin arriscar-se a pujar als cims de les neus perpètuas.

En diferents ocasions ens hem ocupat en aquest lloc del deport alpinista i dels guies alpins. És realment interessantíssima la professió d'aquests homes, tan dura i plena de perills. Amb tot, fills del país com són, i coneixedors pam a pam de les muntanyes nadiues, els accidents dels quals tan sovintament són víctimes no els arribarien gairebé mai si no els hi fessin córrer els alpinistes imprudents que utilitzen els serveis llurs.

Es molt sovintejat que arribin a Suïssa «sportsmen» sense entrenament ni condicions físiques per a l'ascensió als cims dels Alps, malgrat el qual, amb més entusiasme que prudència s'entesten en arribar allà on només poden pujar els alpinistes forts i experts. Són generalment anglesos o americans carregats de lliures i dollars. La codícia tempta als guies, i per un preu fet-gairebé sempre exageradíssim—es comprometen a portar-los fins al mateix Matterhorn. I així és com succeeixen les grans tragèdies de l'alpinisme.

Des de fa alguns anys l'afició a l'excursionisme i als esports de muntanya s'ha desenrotllat arreu del món—i no són pas els catalans els qui van a la reraçaga—ço que fa que molts dels que pretenen fer l'ascensió dels Alps portin ja alguna pràctica del país llur, però aquests turistes acostumats ja a les ascensions senzilles, no s'accontenten sinó amb expedicions excepcionalment dificultoses, ço que no deixa d'ésser igualment perillós.

De guies n'hi han de dues menes: el guia vulgar i faranduler que acompanya els turistes fatxanders que per poder ventar-se d'haver fet l'ascensió dels Alps s'arriben fins els ventisquers inferiors, contentant-se amb contemplar des d'allí amb uns binocles els grans cimals, i els guies propiament tals, els que pugen a les altures inaccessibles i exposen la vida llur lluitant amb la naturalesa; lluita de la qual gairebé n'ixen sempre victoriosos, per més que algun cop el triomf sigui de la muntanya, cas en el qual la rota de l'home esdevé sempre tràgica.

El veritable guia alpi és ben diferent d'aquesta guies de farandula de què parlàvem primer; gairebé podríem dir que és d'una raça diferent: té les mans de ferro, les cames d'acer; és callat i intel·ligent.

Molts d'aquests guies parlen dos o tres idiomes, el francès, l'anglès i l'italià, els quals van a perfeccionar a París, a Londres o a Roma, quan, arribat l'hivern, es troben en vana força per ésser aleshores impossibles les ascensions.

La professió de guia està a Suïssa intervinguda pel govern, el qual no concedeix llicència per exercir-la fins i a tant que l'interessat ha passat uns quants anys treballant com peó d'equipatges en les excursions alpines i ha sofert examen sobre matèries d'instrucció general.

Es critica, i amb raó, que als qui pretenen la llicència de guia no se'ls dongui una ensenyança especialitzada, particularment de topografia, i que no se'ls familiaritzi amb l'ús de la brúixola i dels mapes, car, ignorants com són dels procediments científics d'orientació, de res els serveix llur energia física, ni per la pròpia salvació ni per la dels alpinistes als quals acompanyen, quan en mig d'una tempesta de neu es perd el sentit de la direcció i s'esborra tot rastre de camí i de petjada. Són tantes les expedicions que s'han perdut en els camps de neu del Mont Blanc per no haver pogut trobar el camí!

ABECÀ

- Voleu anar a Sans i no sabeu cap carrer?
- Oh, veurà: Preguntant preguntant es va a Roma.
- Doncs veïam si, en lloc d'anar a Sans, anireu a Roma si pregunteu gaire.

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el tercer fullletó de la interessant novel·la d'En Josep Me Folch i Torres, L'INFANT DE LA DILIGENCIA (segona part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «Contra enveja...», per Jordi Català

Pàgines Festives

L'EXTRAORDINARIA EXPEDICIÓ D'EN JEP GANAPIA

Les primeres noves de la catàstrofe

DURANT tota la setmana ha estat un veritable jubileu la nostra redacció. El quarto de treball on en Jim-Fit elabora les seves cròniques, tan comentades, s'ha vist constantment envaït d'una multitud de gentada enorme que oferia l'aspecte d'una gran gernació.

El nostre company senyor Fit, impàvid, amb l'auricular de la telegrafia sense fils a l'orella, estava escoltant les ones marconianes, i apuntant amb un llapis de quaranta cèntims les noves que el nostre enviat especial anava trametent.

A dos quarts de sis de l'endemà va arribar la primera notícia. La segona, seguint el costum d'aquells països, no va arribar fins després de la primera.

La primera transmissió no era gaire tranquil·litzadora. Deia que, a conseqüència del cop terrible que havien donat els malaurats en arribar a baix, el fons de l'esquerda havia quedat amb alguns desperfectes que trigaran bastants dies a ésser arreglats.

Pel que fa als nostres heroics amics, les noves que es reben són molt contradictòries.

Mentres uns radiogrames afirmen que el crani del senyor Pepet està fet una sopa, en altres es diu que el senyor Pepet està menjant una sopa de cranes.

Tal volta es tracta d'una confusió. Es molt fàcil confondre un crani amb un cranc. La forma no és absolutament igual, però ortogràficament no se semblen de res.

La sopa no ofereix cap dubte. Si no és el crani que està fet una sopa, és indubtable que la sopa no pot estar feta un crani.

D'en Xanguet també se'n tenen noves incompletes.

Diu el radiograma que s'han trobat unes cames que es creu que són d'ell, però falta completar el cos i la in-

formació; per tant no es pot dir si en Xanguet ha resultat n-lès perquè manquen noves de les altres parts del cos, especialment del cap. Molts cops ho havia dit en Ganàpia que en Xanguet era un noi que de vegades no sabia on tenia el cap.

No cal dir que les noves relatives a en Ganàpia eren les que esperàvem amb més ànsia.

Els lligams d'afecte i parentiu que ens lliguen amb el malaurat explorador ens obligaven a aquesta ansietat. Perquè, en Jep Ganàpia no és un ésser estrany, imaginari i fantàstic com molts creuen, sinó un veritable parent. Quan ell va néixer, nosaltres ja érem al món. De manera que el pare de la seva germana i el seu pare eren una mateixa cosa. Crec jo que major grau de parentiu no es pot donar.

Ja abans del seu naixement la seva família i la meua eren dues famílies, i això explica l'afecte que sempre ens havem portat.

L'aparell va trametre la primera notícia relativa a en Ganàpia quan érem a dinar. Tot el matí havíem estat esperant noves. Quan varen tocar les dotze del migdia encara no sabíem res d'en Ganàpia. Això ens va fer molta escudella, i perquè no se'ns refredés vàrem anar a dinar.

La caiguda del nostre entranyable amic va ésser terrible. Va caure, com ja dèiem, cap per avall, i del primer cop de crani que va donar va desfer-se-li la clenxa i tot.

A l'hora que transcrivim aquestes noves diu que la mort va ésser instantània, a conseqüència d'una febre tífica que se li declarà pel camí mentres anava esquerdant avall. De totes maneres sembla que la defunció, si bé és cert que va ésser instantània, no és total, i molts confien que es podrà salvar el cadàver.

Mr. Tompson ha resultat amb una petita ferida al peu d'un parent sen que a la mateixa hora s'estava tallant l'ull de poll i, en rebre la notícia, li va tremolar el pols i es va tallar.

Sembla que la causa de no haver mort mister Tompson és deguda a què dit senyor ha de presentar una memòria a l'Acadèmia de Ciències de Matussets, explicant la catàstrofe de Pakatània i les seves conseqüències.

En canvi, no es tenen notícies d'en Spetek.

Han baixat molts bombers per sondejar el fons de l'esquerda, però com que no coneixen l'anglès no han pogut trobar-lo enlloc.

Aquesta pèrdua ha estat molt sentida, però ja se sap que aquestes catàstrofes volcàniques sempre porten pèrdues.

No estranyin els nostres lectors la incoherència d'algunes d'aquestes informacions. Això és degut a l'estat de l'atmosfera i no és culpa dels apa-

rells transmissors; perquè, per prevenir les averies que es puguin produir, tenim els aparells a parells i així, si s'espatlla l'un, utilitzem l'altre.

No cal dir, perquè la intel·ligència dels nostres lectors ja ho haurà endevinat, que aquestes informacions les havem rebut per l'altre aparell.

Quan acabàvem d'escriure aquestes ratlles hem rebut un llarg radiograma rectificat algunes de les notícies que havíem rebut anteriorment.

Per la seva gran extensió ens abstenim de reproduir-lo íntegre, limitant-nos a donar coneixement del seu contingut als nostres volguts lectors i a l'opinió catalana en general.

Segons aquestes segones informacions, sembla que el senyor Pepet perillà. Lo de la sopa de cranc no ha pogut comprovar-se perquè ja se l'havia menjada, ni ha pogut aclarir-se perquè no pecava per espessa; així és que no havent-se pogut aclarir, la confusió entre cranc i crani continua.

En Xanguet ha estat extret de l'esquerda amb algunes fractures, però el cor li va, i si no ha mort encara és viu. Lo de les cames va ésser un malentès. El que va trobar-se no eren les cames, sinó les lligacames.

Ha suportat la cura amb una gran serenitat, sobretot quan curaven els altres. Quan li ha tocat el torn a ell, i quan el metge li ha posat els ossos a lloc, la serenitat ha continuat igual, solament que s'ha posat a cridar i a saltar, i d'un cop de puny ha aixafat el nas del metge sense que s'haguessin de lamentar desgràcies personals, perquè el metge era veterinari.

En Ganàpia està de cos present, però segueix relativament tranquil. Així com abans de morir tenia el pols molt agitat, ara no té gens de pols. La clínica de Pakatània compta amb un espolsador automàtic. Els funerals es celebraran amb tota pompa.

Com els nostres lectors hauran pogut observar, les noves rebudes són bastant tranquil·litzadores, però un xic confoses, degut a la confusió que deu regnar a Pakatània.

De totes maneres creiem que la majoria dels nostres heroics amics viuen, i que tal volta la defunció d'en Ganàpia no sigui molt greu.

En el pròxim capítol podrem donar les noves definitives que amb tanta ansietat i impaciència estan esperant els nostres amables lectors.

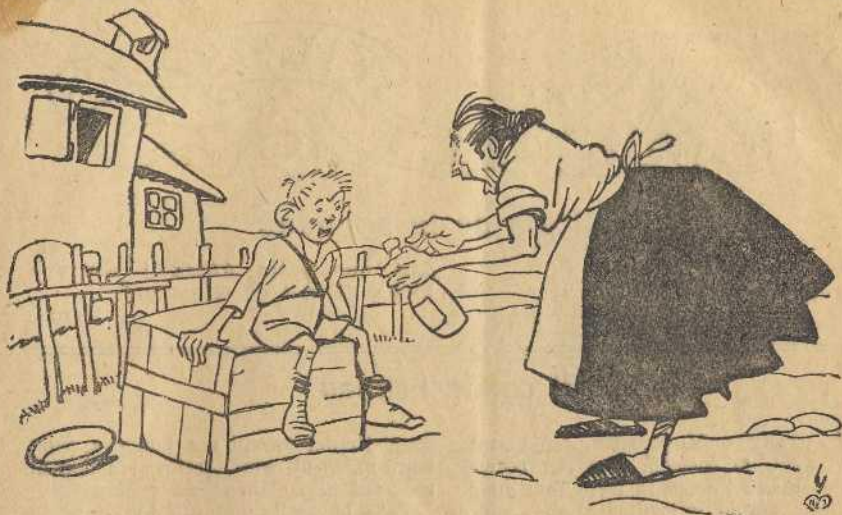
JIM-FIT

Ultima hora.—Quan ja estava compost l'anterior capítol, hem rebut un radio notificant-nos que en Spetek ha estat trobat, però a causa del seu parlar que ningú no entén, no saben ben bé si és ell o un altre. Es diu que si resulta ésser un altre li faran pagar multa.

Les granotes

(de W. von Goethe)

Les aigües d'una bassa eren glaçades
i en son fons les granotes, amagades,
no podien ja botre ni cantar
i es prometien, en l'ensopiment,
que en poder-se lliurar d'aquell turment
al rossinyol havien d'imitar.
Vingué, un dia, l'oreig a fondre el gel,
podent per fi complir-se llur anhel,
i en la riba, assegudes a pleret,
varen cantar... com sempre havien fet.

—Mira, una altra vegada aniràs més amb compte en empassar-te per es de cinc cèntims, perquè per a fer-te sortir aquests cinc cèntims m'he tingut de gastar dos rals amb aquesta purga.

Els Pomells de Joventut

Els ajuntaments de Catalunya i el Pavelló dels Pomells

Segons notícies, són ja alguns els ajuntaments catalans que, a intàncies dels Pomells de Joventut radicats en llurs termes municipals, han votat quantitats per contribuir a l'erecció del pavelló per a nens malalts que, sota el nom de Pavelló dels Pomells de Joventut, es construirà a l'Hospital de Sant Pau i la Santa Creu.

Recordem en aquest moment:

- Ajuntament de Barcelona, 10.000 pessetes; Ajuntament de Molins de Rei, 100; Ajuntament d'Igualada, 100. (Seguirà).

Preguem als Pomells de tot Catalunya que, en tenir notícia de la quantitat que hagi acordat cada ajuntament, tinguin la bondat de comunicar-ho al Directori, per tal de publicar-ho a EN PATUFET, a «Amfora» i a la premsa.

L'onze de setembre

Regna molt d'entusiasme entre els pomellistes per assistir a la missa que el dia 11 de setembre es dirà a l'església de Sant Pere de les Puelles, a dos quarts de vuit en punt, en sufragi de l'ànima dels combatents de 1714, acompanyant després el Directori, i les redaccions d'«Amfora» i EN PATUFET, i tots els Pomells que portin rams, a dipositar-los al peu de l'estàtua de Rafel de Casanova.

Són ja nombrosos els Pomells que es disposen a assistir a aquest acte amb llurs banderes, per fer amb elles degut acatament al màrtir de la Pàtria.

Pel·lícula de la setmana

«Jo m'era mora moraima,
morilla de un bel cantar...»

Sort que entre Africa i Espanya
hi ha l'Estret de Gibraltar!

NYIC

El comte l'Arnau

PUJANT a Montgrony, sota un sol de justícia que em recremava l'esquena i em feia suar l'aigua beguda vuit dies abans, vaig deturar-me una estona a reposar sota el portal d'una caseta, rònega com totes les d'alta muntanya i plena de sentor d'herba fresca que hauria sigut deliciosa a no venir barrejada amb altres menys sanitoses.

Mentre descansava se m'acostà un eixerit vaillet que guardava allí vora unes quantes vaques, i cregui convenient enterar-me per ell de ço que em preocupava.

—Has sentit parlar del comte l'Arnau, menut?

—Goita!—féu ell, amb son pintoresc llenguatge.—També el coneixeu, vostè?

—No he tingut mai el gust de veure'l. I tu?

—Ah, quan ix no ens deixen sortir de casa perquè trona i llampeg.

—I, doncs, com ho saps que surt?

—Perquè la padrina ho diu.

—I surt sempre que hi ha tempesta?

—Sí, senyor, i em sembla que ixerà esta nit.

Efectivament, per la banda de Coma Armada treien el cap uns núvols gens afalagadors, en vista dels quals i tement mullar-me, em vaig

despedir del menut i, a bon pas, vaig emprendre el camí, arribant a lloc al moment que començava a ploure.

Tota la vetlla dominà la tempesta i, havent passat el Sant Rosari vora l'escó, una velleïta castellanesa (s'anomenen així els de Castellar d'en Hue) em féu notar que es sentien les petjades del cavall maleït i els udols del condemnat i dels llops infernals que el perseguïen.

En anar-me'n al llit tenia el cap ple i excitat per aquestes rondalles, que sols escoltant-les en son marc adreçat es pot comprendre l'efecte que causen, i quan després d'una hora de jeure no podia dormir, em vaig decidir a anar a veure personalment al paorós fantasma.

Vaig sortir pel reixat de dalt que dona a la muntanya i, passant pel vell monestir de Sant Pere, vaig prendre el camí que porta vers Coma Armada.

La nit havia millorat; lluita el creixent de la lluna cap a la posta, però encara anava bruelant la tramuntana i pels cims seguia el rojolar del tro.

Vaig arribar a Santou i em vaig asseure vora el forat del avenc, decidit a esperar que el senyor comte tornés a casa.

No passà llarga estona. La tem-

—Aquest xicot fa cara d'ésser molt treballador.

—T'equivoques, és un gandul.

—Com que sempre el veig tan carregat... d'espatlles.

pesta tornava a davallar de les cimes i aviat em vaig veure rodejat d'espessa boira d'on sortien trons i udols. En la fosca llui de sobte un llamp vivíssim i a sa claror vaig veure al cavaller que arribava. A l'ésser a la boca de l'abim, el cavall parà i ell descavalcà amb mostres de malhumor.

Que és això que us surt del nas!

Valga'm Déu, val!

fi anava a dir jo, recordant la vella cançó popular quan, oh, sorpresa! el comte l'Arnau es treu un mocador de butxaca i es posa a sonar-se desafortadament. No cal dir que vaig callar-me la pregunta, que hauria sigut indiscreta.

—Què feu aquí amb aquesta nit?
—em digué, a l'adonar-se de ma pre-

sència.—Jo que hi estic tan fet m'he encostipat, què fareu vós!

—Senyor comte—vaig dir-li,—per tenir l'honra de parlar-vos hom pot arriscar-ho tot.

—Doncs ho heu encertat de venir avui, perquè no penso tornar a sortir mai més.

—I quin motiu hi ha per tan greu resolució?

—Es que ja estic avorrit del que em passa! Abans donava gust això de fer d'ànima en pena. Així que sortia, totes les portes es tancaven, la canalla s'amagava sota la palla, les velles penjaven creuetes al balcó i fins els homes no les tenien pas totes. Ara, en canvi, apenes baixo un xic de les cimes ja sento uns sorolls estranys més infernals que els meus.

No puc defensar-me amb tanta competència. Aquí són uns embuts que canten, allà uns carros que tronen, més enllà uns molinets que fan música... Vaja, no és pot viure!

—Però això és el progrés, senyor meu! El fonògraf, el «David» i el piano de maneta són els útils més perfeccionats e indispensables per als estiuejants.

—Doncs jo m'estimo més estar-me a l'infern tot el dia — prossegueix l'enutjat comte. — I com si això no fos prou, ara les han enfilades en

Pare i fill tornen
de Montserrat
i cregeu, mai ho dirieu!
lo que han comprat.
El pare, per ser artista,
és natural!
Les postals d'en Llaverias
diu... és bestial!
En canvi el fill, patufista
de soca-arrel,
L'auca del gran Junceda
li sembla un cel.
I aixís alegres tornen
de Montserrat.
Amb les postals i l'auca
que ells han comprat.

passar-se les nits al carrer amb lluminàries i focs i sarau, i naturalment, jo no faig més que papers ridículs. Avui mateix, sense anar més lluny, al passar per damunt de Ribes m'han disparat una estrella amb cua...

—Ah, un coet!...

—Cua o coet, la qüestió és que encara em cou la cremada que m'he fet. Vaja, decididament, no surto més.

—Però i vostres súbdits gumbernesos i castellanesos, no els poden pas deixar. No sou el senyor feudal de Mataplana?

—Bé, veurem; si em prometeu no deixar venir més aquesta gent de ciutat que tot ho destarota, potser encara em quedi.

—Els comunicaré vostre desig.

En aquestes sortí una fitor de sofre i flames verdoses de dins el forat i se sentí la veu d'en Pere Boter que cridava:

—Ep, Arnau, que no tornes? Mira que t'he escalfat el llit perquè suïs.

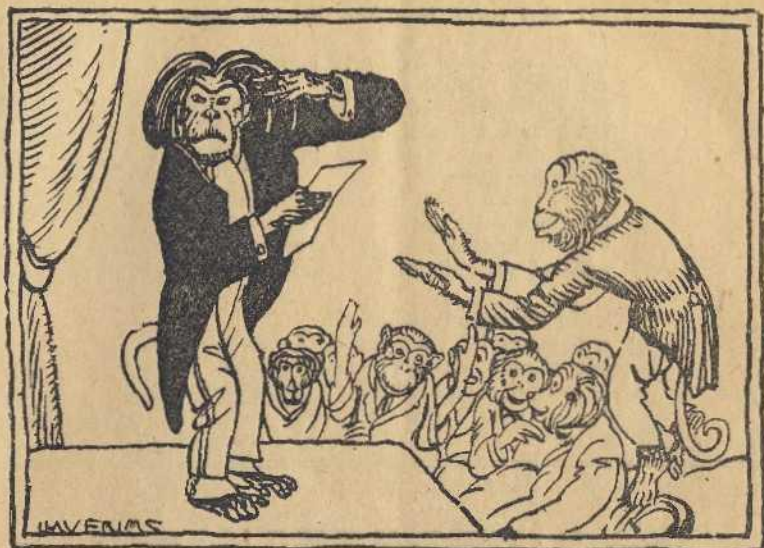
N'Arnau semblà vacillar, tement potser els turments que l'esperaven, però en aquest moment veié un globus de paper de la festa major de Campdevàno! que venia a caure allà a vora i amb sa cara grotesca li feia ganyotes.

—Fins aquí em perseguiu?—exclamà furiós.—No surto mai més!

I ressonant sa armadura com la planxa dels trons en els teatres d'aficionats, es precipità a l'avenc seguit del cavall negre i dels llops.

Al mateix temps em vaig despertar trobant-me en el llit a l'hostaloria de Montgrony, mentre per la finestra m'arribava, en lloc del soroll de la tempesta, que ja havia passat, l'estrepit de dos automòbils perseguint-se per la carretera de Gombreny i desvetllant les muntanyes amb ses escandaloses bocines.

D'OLORD

L'apat de les mones

Una moneca de talent subtil,
però, molt poc humil,
va escriure una poesia, i no diré
que la va escriure amb ànima, perquè
tothom sap que les mones
no tenen ço que val de les persones...

I les demés moneques, en secret,
varen prendre l'acord de dâ un banquet
Mes, mancaven diners... I, és natural:
sense diners, no aneu a cap hostal.

La moneca escriptora,
al sapiguer la nova atuidora,
pensou quin desconsol!—«Com ho faré
si no visc ben voltada de llorê?»
I davant d'un conflicte tan regròs,
no vivien les mones en repòs.

A la fi una moneca entremaliada,
va tení una pensada.

—Podem fer el banquet sense menjar!

—Un àpat sense teca? No ho veig clar!

—Per què no? Si convé, dejunarem.

però, en canvi... els discursos que farem!

I per què es fa el dinar?

—Mes... sense taules.

-Fróa pitjor si fos sense paraules!
 I així varen fé el tec. No van tastà
 ni una molla de pa,
 mes... les coses boniques que es van di,
 no tenen compte i fi.
 No en volgheu més de glòria i de poesia!
 De badall a badall, no se sabia
 si és que obrien la boca per parlar
 o bé per badallar.

A l'endemà, els diaris explicaven
 les glòries del poeta i no acabaven;
 que no havien menjat els convidats:
 però al periòdic hi eren tots citats:

No us estranyeu de ço
 que varen fer les mones... Ja sé jo
 que si aquí cap poeta no ho ha fet
 és perquè el cas ningú li haurà retret.

CLOVIS FIMERIC

L'art de menjar

No n'hi ha prou amb menjar per conservar la vida i la salut; cal també saber menjar. El saber menjar és, doncs, un art que, com tot art, té les seves regles, una de les quals és menjar a poc a poc.

La majoria de les indigestions, de les dispèpsies i de les hipercloridies, provenen, segons especialistes de les malalties de les vies digestives, de menjar apressadament, recomanant, en conseqüència, procedir amb gran calma i parsimònia en els repassos.

Respecte al particular, els higienistes esmenten com un exemple digne d'imitació al gran estadista anglès Mr. Gladstone, veritable eminència en l'art de menjar, car, segons es conta d'ell, menjava a petites queixalades, i no s'empassava el mos, fins i tant que l'havia mastegat trenta dues vegades. Més que menjar, era remugar ço que feia Mr. Gladstone.

Mercès a aquest procediment aquest polític fruí sempre d'una salut perfecta, d'un humor inalterable i d'una claríssima intel·ligència per als afers d'Estat.

Ço que no s'acaba d'entendre prou bé és d'on es treia el temps Mr. Gladstone per a ocupar-se de la cosa pública, car si feia els repassos gaire abundosos, devien ésser forces els dies en què la darrera queixalada del dinar devia empalmar-se amb la primera del sopar.

JORDI-BUSCA

IMAGINES VISCUEDES

La "petita"

Aquell dia en Friquet s'havia llevat més dematí que tothom.

El seu pare s'havia queixat el dia abans perquè tot ho havia de fer ell i no tenia ningú que l'ajudés: «Quan estàs ben reventat de la jornada, vés encara a regar la misèria d'hort que tenim vora el rec!»

La mare havia respost: «Si vols hi aniré jo, però hi ha dies que plego més tard que tu.»

Allavors en Friquet va pensar: «Demà, abans no es llevi ningú, ja hauré regat l'hort.»

I per això s'havia llevat de bon matí, pensant en la bona sorpresa que donaria al seu pare; segur que així li faria desarrugar les celles, ell que sempre les duia juntes, poc resignat a aquella vida de molt treballar i poc menjar, com deia ell.

Sense fer remor sortí a l'eixida i entrà al cobert on tenien les eines penjades, per prendre la magalla, i encara no havia fet una passa endins, sentí com si algú plorés allí mateix.

Obrí un xic més la porta per tal que la claror del bon matí arribés fins a l'últim recó, i es quedà tot parat en veure que allí, darrera la post de la llenya, hi havia la petita, tota arrupida, amb les mans a la cara, plorant amb un gran sentiment.

—Bé! I què hi fas ací en aquesta hora?—preguntà en Friquet a la seva germaneta.

—No res, no res no hi faig—li respongué ella, cixugant-se apressadament els ulls, però amb les paraules trencades pels sanglots.

—No res?—preguntà en Friquet.—Doncs, per què ets ací en aquesta hora?

—No ho diguis a ningú, Friquet, que m'hi has trobat—li demanà ella, juntant les seves manetes, suplicant:

—Si no ho vols, no que no ho diré; però bé podries dir-me per què t'he trobat ací?

Ella, la petita, se'l mirà com demanant-li que no en parlés a ningú del que anava a dir-li.

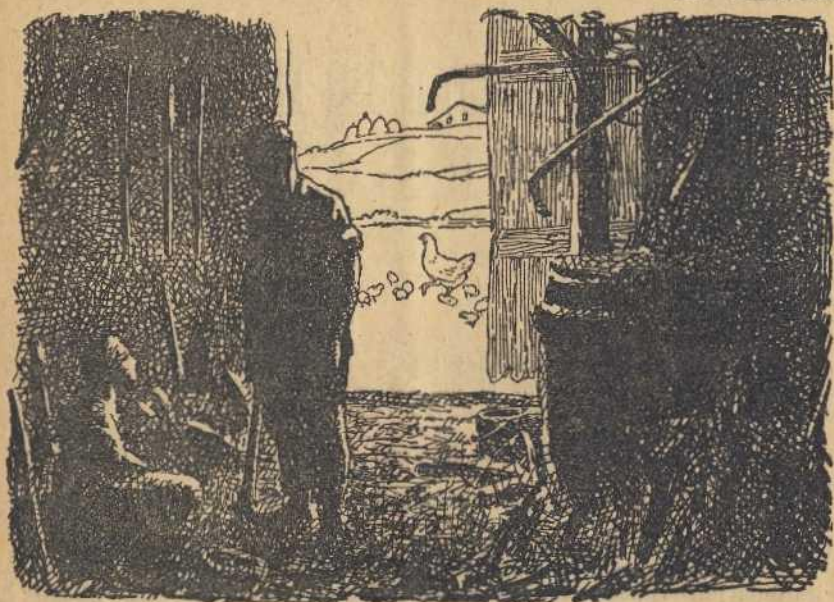
—Es que cada dia hi baixo en aquesta hora, quan ningú no em pot veure—confessà la nena.

—Cada dia? I què hi vens a fer ací, cada dia?

Ella vacil·là un instant abans de respondre, fins que a l'últim, abaixant els ulls, va dir, ingènument:

—Mira... Vinc a plorar.

En Friquet obrí uns ulls com dues rodes de molí. Fins en aquell moment

no tenia altra fal·lera que la d'agafar la magalla i córrer cap a l'hort, però tanmateix, aquella resposta l'havia clavat de peus a terra.

—Que véns a plorar, dius, petita?

La petita féu que sí amb el cap. Però, seguidament, com si el que acabava de dir fos un gran pecat, tornà a juntar suplicant les seves manetes per demanar al seu germà:

—Ai, Friquet, Friquet, que no t'escapés mai de dir-ho al pare ni a la mare!

—Ai noi de noia!... Però, per què ho fas això de venir a plorar ací tota sola i tan de bon matí?

—Ho faig perquè no em sentin—respongué ella, com si fos la cosa més natural del món.

En Friquet se la tornà a mirar ben mirada. Ella no s'havia mogut de terra, i tenia els ulls baixos. De tant en tant els alçava per ajudar amb l'esguard les seves paraules.

—I per què ho has de fer això de plorar així? Quin mal tens, petita?

Ella se'l mirà tota esllanguida:

—No és cap mal... Es que estic trista, i, així, plorant quan ningú no em veu, no se'm coneix... Veritat, Friquet, que no se'm coneix mai, que estic trista?

En Friquet es quedà rumiant i no respongue.

Si hagués tingut de dir la veritat no recordava haver-s'hi fixat mai er si estava trista o contenta aquella noia petita, insignificant, de la que ningú no feia cas a casa seva. Ni pel nom no es prenien la pena de nomenar-la.

Sí; és cert que la veia i la recordava, però la recordava, com es recorda el gat que s'arrauleix en un recó... Ella també, la petita, anava per casa

així, de recó en recó, esporuguida, fent per passar desaperebuda, tota esmirriada i minseta, sense que mai se la sentís parlar, ni cridar, ni riure, ni plorar tan sols...

—I per què estàs trista, com dius?—li preguntà a l'últim en Friquet.

Ella arronsà les espatlles i prou.

En Friquet se la quedà mirant. Era el primer cop que hi tenia una conversa amb la seva germaneta. Mai no l'hi havia interessat, i era això el que passava a tots: la petita no interessava ningú de casa seva. La mare altra feina tenia anant a fer jornals de collitera per ci per llà; el pare, ja no cal dir-ho: des de la naixença que ja li duia quimera. Tan pobres com eren i haver de mantenir una noia, i encara tan neulida!... Ell esperava un altre xicot, fort i espavilat, com en Friquet, i no una cosa tan plena de pel·lengues com aquella!

La mare n'havia tingut molta pena de la mala rebuda que havien fet a la petita, però com que l'home de seguida cridava, i era tan veritat que més els hi hauria calgut un xicot...

Ella, la petita, com si ho conegués que allí no hi feia més que nosa, mirava de no destorbar, i vivia pels reconcs.

Com que no veia mai cap mirada que la convidés a parlar, callava sempre, i a còpia de sentir dir als seus pares la falta que els hi feia un altre xicot per conreuar un erm que tenien, la petita acabà per creure que havia estat molt dolenta de no ésser xicot com en Friquet.

Una nit, pensant totes aquestes coses, perquè com més grandeta s'anava fent més se n'anava adonant, la petita s'anà sentint tant trista, tan trista, que a l'últim esclatà en plors; i per més que feia per ofegar-los de boca al coixí, el pare la sentí i li cridà si encara hauria de suportar això, que no el deixés dormir de nits, tan cansat com anava de dies.

Va ésser des d'aquella nit que la petita, abans no claregés es llevava i se n'anava a plorar al cobert de l'eixida, allí on ningú no la podés sentir; allí on en Friquet l'havia atrapada aquell matí.

Veient-la plorar i sentint-li dir que era de tan trista que estava que anava a amagar-se allí, en Friquet sentí en el seu cor una mena de cosa, com si a ell també li en vinguessin de ganes de plorar. I, cosa que mai no se li havia ocoregut de fer, va allargar la mà i va fer una festa a la seva germaneta, amb ben poca gràcia per la manca de costum, però amb molt bona voluntat.

—Mira de no estar-ne tant de trista, petita...—li digué.

I ella en quedà tan contenta d'aquella festa i d'aquestes paraules, que en va tenir alegria per no sé quants dies.

En Friquet, entretant, es sortí amb la seva. Malgrat el temps que la petita li havia fet perdre amb les seves coses, podé anar a l'hort i regar-lo tot com ho hauria fet el millor hortolà, i tornà a casa que encara el pare no n'havia sortit.

—L'hort ja està regat, pare!—digué en Friquet tot entrant.

—I no has reventat cap cavalló?

—No, cap.

El pare es mirà el fill amb una mirada de dalt a baix, com si el mesurés, i restà satisfet. Aquell xicot sabia ja regar, i sabia créixer, al menys.

L'esguard del pare anà a posar-se damunt la petita, tan escarrancida, més encara quan ell se la mirava, de tant com l'encongia i l'esverava el mirar dur de son pare.

Des d'aquell dia en Friquet va fer d'home gran, i només tenia dotze anys.

Encoratjat per les paraules i les mirades de satisfacció del seu pare, no solament es cuidà de l'hort, sinó que assajà de treballar l'erm.

—Només que la petita hagués sigut xicot, ja et dic jo que haviat ens l'hauríem tret del damunt la misèria!—exclamava el pare, més ambiciós com més veia el que podia fer un xicot de voluntat.

Però un dia, quan en Friquet tornà de l'erm tenia la cara esbarzellada i el mirar lluent. De sopar ni en tastà solament. Unes esgarriñades com de fred, el commovien de tant en tant, i això que era estiu...

A la nit cremava com si tingués brases de foc a la pell.

La segona nit semblava que en Friquet anava a morir-se, i per això es varen decidir a anar a cercar el metge al poble. El pare mateix hi anà a mitja nit.

El metge va dir que el noi tenia la varola i que estava molt greu. Com tants d'altres, els pares d'en Friquet no s'havien pres mai la pena de vacunar els fills.

—I què cal fer, ara, per què no es mori?—preguntà el pare, amb els ulls esverats.

—Farem el que podrem—féu el metge.

—I el que no puguem també!—cridà l'home, desesperat.

—Si hi han altres fills, mireu de treure'ls de prop del malalt perquè aquest mal s'encomana—recomanà el metge.

Ves, on li anava a sortir ara el metge amb els altres fills. Aquest era el que calia curar i treure'l de perill de mort de seguida!

La petita s'ho escoltava tot des de la porta, mig amagada per no fer nosa. Ningú no ho havia dit, però estava segura que tothom pensava allí el mateix: «Ves per què no ho hauria pogut agafar la petita!»

Ella ho pensava així mateix. Per què no l'havia tingut d'agafar ella aquell

mal? Ella que de res no servia, ella que tanta nosa feia... S'haurien estalviat metge i medecines; i hauria mort tan contenta i li haurien trobat tan bé que es morís...

Així pensava la petita, dessolada, talment com si fos també culpa d'ella aquesta de trobar-se bé quan en Friquet es moria!

Li varen fer al malalt tots els remeis que el metge va dir, i tots els que la mare sabia, que eren encara més extravagants, però en Friquet cada cop pitjor.

Allò que tant tenia al pensament acabà per sortir-li als llavis a aquell pare desventurat, que estava perdent el fill, l'únic fill, per ell..

—També ho hauria pogut agafar la mossa, mala reïra!

La «mossa», la pobra petita, ho sentí des del recó on s'havia arraulit, i alçà el seu caparró, mostrant el seu rostre esblaimat, per dir, tota humil i condescendent:

—També jo ho hauria volgut, pare...

El pare va tenir-ne un ensurt de sentir-la i li dolgué d'haver cridat tant.

La mare, que era a la vora dels fogons, en sentir la seva filleta, sentí que el cor se li trencava...

Aquella nit, el pare sentí una remor de veus al quarto del noi, i es llevà pensant-se que desvariejava; però, abans d'arribar a la porta, es deturà. A la llum de la xinxeta acabava de reconèixer la petita a la vora del llit.

—No tinguis por, Friquet, que tu no et moriràs pas; que jo ho he demanat molt a la Mare de Déu, i d'Ella deu ésser el bon pensament que he tingut.

Es sentí la remor d'un petó.

—Sí, Friquet. Jo vaig sentir el metge com ho deia. Aquest mal que tens s'encomana i jo me'l vull encomanar, per treure-te'l de tu i quedar-me'l tot per mi... Jo raí! Què hi fa que em mori? Mentre que tu, Déu nos en guard! Qui regaria l'hort? Qui fangaria l'erm?... I, després, si tu et mories, pobra de mi, com podria viure jo dessota el mirar del pare que a tu et trobaria tant a faltar i a mi em trobaria tant a sobrar!...

I el pare veié com la petita s'abraçava amorosament al coll del malalt, i com es quedava amb la seva galta pàl·lida damunt la galta plena de grans purulents del malalt.

Aquell home sentí com si una mà forçada li regirés les entranyes, i sentí que el cap li donava tómb.

Tan encaparrat sempre amb si l'hort i l'erm, i el noi i la mossa, es trobava ara davant d'una cosa tan gran que ell no l'hauria pogut capir mai.

De la seva gorja en sortí un plor, un gemec gairebé, i, vacil·lant com un ubriac, avençà vers la seva filleta, la prengué entre els seus braços i l'omplèn de petons, tot clamant:

—Perdó, filleta, perdó! No ho vull que et moris, que vull que visquis per estimar-te tot el que t'hem deixat d'estimar!

El malalt els mirava i somreïa. La mare que tot ho havia sentit, plorava en el dintell de la porta...

I encara que el pare ho digué a cau d'orella de la seva petita, tots ho varen sentir, que li deïa:

—Tu que ets tan bona i tan santa, filleta, demana-li a la Mare de Déu que ens el salvi, i Ella t'escoltarà.

I l'home va caure de genolls, i com en els seus bons temps d'infant, fill de mare devota, resà amb la filleta les quasi oblidades oracions amb tota la fe que retornava al seu cor...

I la Verge els escoltà.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

- I com ho heveu conegut que som forasters?...
- Perquè no tenen l'aire del país.
- L'aire del país? Però sí en aquest país no en fa un aiè d'airel

L'invenció del fil i de l'agulla

Tors els pobles civilitzats van vestits, i hi han anat sempre des de la més llunyana antigor, més com s'ho han fet per a cusir les seves robes? No se sap. Potser ens en podran donar idea el veure com ho fan els pobles salvatges d'avui, puix poc més o menys ho deviem fer els civilitzats d'ahir quan també restàvem en estat primitiu. Els esquimals fan servir, com a fil, els budells de les foques i gossos de mar, els quals els posen a secar al sol, i després els tallen en tiretes ben primes; com agulla se serveixen d'espines petites de peixos: amb les quals fan uns foradets a les pells que els hi fan de roba, i fan passar el fil fet de budell per aquells foradets.

Hi ha països que se serveixen com

a fil de pels llargs de cues de certs animals, i brins vegetals que extreuen amb molt zel de certes plantes, i els ja més adelantats utilitzen els nirvis de certs animals. Com agulles empleen espines, ossos primets i pues fortes del pelatge d'alguns animals. Els habitants del Perú, percolombià que ja tenien una certa civilització a l'ésser descoberts pels exploradors posteriors a Colom, tampoc no coneixien ni el fil ni l'agulla valent-se d'espines i budells i tiretes de pell molt prima de certs animals.

En alguns pobles de l'antiguitat s'hi troba encara l'ús com a fil de nirvis de besties, mes molts d'ells ja coneixien el fus i la filosa, i filen espart i substàncies vegetals, essent del tot impossible determinar l'èpo-

ca de l'aparició d'aquesta màquina de filar que ha arribat fins a nosaltres. En cap de les excavacions fetes en runes d'antigues ciutats s'hi ha trobat cap objecte que pogués semblar una agulla per a cúsir, amb el consegüent forat al cap; s'han trobat molts objectes llargs i prims que semblaven destinats a cusir o a aguantar-se els cabells, fets de molts variats materials: or, argent, ivori, bronze, canya, etc., segons la riquesa del seu posseïdor, molts d'ells treballats i escultrats, mes mai cap d'ells presenta un forat per a enfil·lar-hi el fil. Sembla que els antics ho feien tot foradant primer i pasat després el fil pel foradet fet, procediment de gran traça i enginy pel que hi arribaven a fer verdares

obres d'art, puix fins a nosaltres ha arribat la gran fama dels brodatx de Babilònia, per la llur complicació i bellesa.

L'agulla d'acer, amb un forat al cap, tal com ja la coneixem avui, és produïda en el segle xv a Anglaterra, on sembla que deu haver estat inventada. El fil, com ja hem dit, se perd el seu origen en la fosca dels temps essent impossible determinar ni quan ni on fou empleat per primera vegada.

El torn de filar és d'invenció moderna i ho fou per un alemany nomenat Svergent, en la ciutat de Brunswick, en el segle vxi, estenent-se ràpidament la millora per tota l'Europa.

JOAN AMADES

ENDEVINA ENDEVINETA

LOGOGRIFF NUMERIC

- 123456 Població catalana
- 45653 Per a jugar.
- 3565 Habitació.
- 323 Número.
- 65 Nota musical.
- 1 Consonant.

ANTONI TORRAS SALA

TARJA

ROSA PONSER

Falset

Combinar aquestes lletres de manera que donguin el nom d'una co

mèdia molt aplaudida i el cognom de la seva protagonista.

A. D. CARBONELL

JEROGLIFIC

1380
0 0 0 0 0 A

POMELLISTA MERCÈ

AMBIDEXTRE

- 12345 Animal.
- 54321 En el bosc.

IGNASI PUJOL

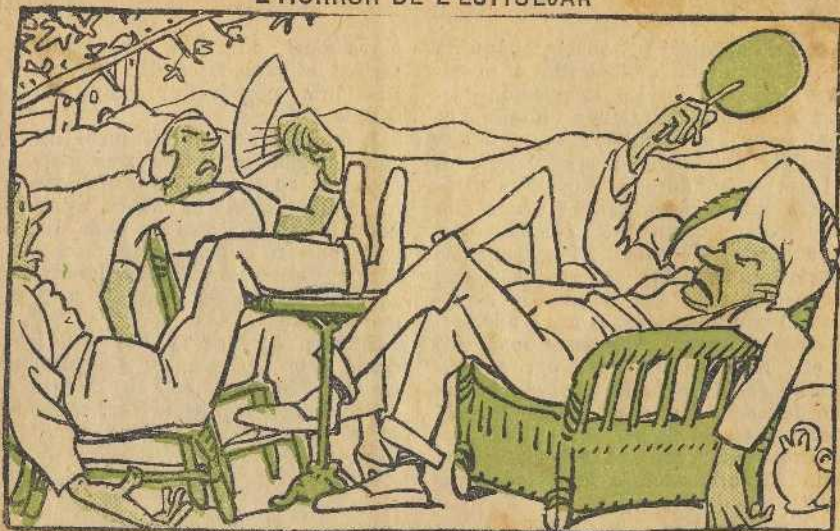
Solucions a l'insertat en el número anterior

Al logogrif: Tordera.

A la tarja: La creu de la masia.

Al terç de síl·labes: Antoni, tomaca, Nicasi.

L'HORROR DE L'ESTIUEJAR

—Això és insuportable! No es pot pas respirar! Aquesta calor ens asfixiarà!
Si estàvem millor a Barcelonà!

—Doncs vinc de passar vuit dies a Vila-bruta i fa més fresca que aquí.
—I cal! Què t'has cregut, si allí estan cinquanta centímetres més baixos que nosaltres.
—Si aquí fins a l'hora del sol fa frescal
—Si cada matí se'm gela la xocolata a la xicra!